

H O T Ă R Ă R E
în numele Legii

13 noiembrie 2024

Judecătoria Orhei sediul central
în componența:
Președintele ședinței, judecător
Grefier

Cristina TROIANOVSKI
Carolina SCUTELNIC

cu participarea:

reclamantei Moraru Olga, născută la *****, cod personal *****, domiciliată în r-nul. *****, sat. *****,

reprezentantului reclamantelor Moraru Olga și *****, avocatul Codreanu Dumitru, împuternicit în baza mandatelor avocațiale seria MA, nr.1813580, nr.1813578 din 29 septembrie 2022,

reprezentantului pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei, avocatul Tamara Plămădeală, împuternicită în baza mandatului avocațial seria MA, nr.1941791 din 14 noiembrie 2023,

reprezentantului intervenientului accesoriu Hacina Lilia, avocatul Tamara Plămădeală, împuternicită în baza mandatului avocațial seria MA, nr.1941792 din 14 noiembrie 2023,

în lipsa:

reclamantei minore *****, născută la *****, cod personal *****, domiciliată în r-nul. *****, sat. *****,

intervenientului accesoriu Hacina Lilia, domiciliată în *****, str. *****,

examinând în sediul instanței, în ședință publică, în limba de stat, cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de reclamantele Moraru Olga și ***** împotriva pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei, intervenient accesoriu Hacina Lilia, privind stabilirea gradului de vinovăție în producerea accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice pentru deces în accident de muncă, achitarea compensațiilor pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

a c o n s t a t a t:

Argumentele participanților la proces:

La 6 iunie 2023, reclamantele Moraru Olga și ***** au depus o cerere de chemare în judecată împotriva pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei, intervenient accesoriu Hacina Lilia, privind stabilirea gradului de vinovăție în producerea accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice pentru deces în accident de muncă, achitarea compensațiilor pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantele au indicat că la 5 iunie 2022 s-a produs accidentul de muncă în urma căruia la data de 6 iunie 2022 a decedat Moraru Veaceslav, angajat al Instituției Publice Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei, în funcția de „lucrător de deservire”, care era soțul și tatăl reclamantelor.

A menționat că conform procesului verbal de cercetarea a accidentului de muncă mortal nr.ISM-2022-PV-62115 din 08.08.2022, emis de Inspectoratul de Stat al Muncii, în urma cercetării efectuate, s-a stabilit că accidentul s-a produs pe teritoriul sălii festive a liceului teoretic „Alec Russo”, în ziua de duminică 5 iunie 2022, unde la 6 iunie 2022 urmau să fie petrecute examenele elevilor, iar salariatul Moraru Veaceslav, era în concediu de odihnă anuală oficial din data de 1 iunie 2022 până pe 1 iulie 2022.

A relevat că din explicațiile salariatului, Pleșca Afanasie, care la acel moment îndeplinea funcțiile de șef de gospodărie, a fost telefonat de Moraru Veaceslav și la data de 4 iunie 2022, i-a comunicat că „vrea duminică să vină să schimbe becurile în sala festivă, la ce Pleșca a spus că să nu vină duminică la muncă și cu asta a terminat discuția. În ziua de duminică, 5 iunie 2022, domnul Pleșca Afanasie era la muncă împreună cu paznicul Iațișin Tudor și pe la ora 13:00 a venit domnul Moraru și a spus că se duce după o scară și va veni să schimbe becurile. Pleșca a spus să nu plece, iar pe la 13:30 a venit cu o scară și la acel moment Pleșca și cu Iațișin erau în sala festivă și domnul Pleșca a încercat de câteva ori să îi spună să nu urce că e periculos, dar Moraru Veaceslav nu l-a ascultat și a spus că dacă ei nu vor să îl ajute el va schimba becurile și singur, în final au schimbat primele două becuri de pe scenă apoi au coborât scara în sală. Pleșca și Iațișin țineau scara din ambele părți, iar Moraru Veaceslav se urca sus și la un moment dat s-a dezechilibrat și a căzut cu capul în jos, lovindu-se, ei au chemat salvarea a fost dus la spital iar pe data de 6 iunie 2022, în urma traumelor primite, a decedat salariatul Moraru Veceslav”.

A reiterat că potrivit concluziilor Inspectoratului de Stat al Muncii despre vinovăția persoanelor implicate în accident s-au indicat două persoane: decedatul Moraru Veaceslav, care aflându-se în concediu de odihnă, venind la lucru duminică a încălcat prevederile instrucțiunii de SSM pentru muncitori nr. 13 aprobată prin ordinul nr. 17C-SSM din 20.09.2021 și directorul Hacina Lilia care a admis lacune în organizarea și supravegherea efectuării lucrărilor la locul de muncă.

A precizat că la data de 5 aprilie 2023, de către Instituția Publică Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei a fost recepționată cererea prealabilă expeditată de către reclamante, fiindu-le refuzat în repararea prejudiciului.

A considerat că instanța de judecată urmează să constate existența temeiurilor de atragere la răspundere delictuală a pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei și gradul de vinovăție a persoanelor implicate.

A precizat că suma indemnizației unice pentru deces în activitatea de muncă a calculat-o în proporția de 100 % a vinovăției pârâtei, în mărime de 485 275,50 lei, pe care solicită a fi diminuată în dependență de gradul de vinovăție care va fi stabilit de instanța de judecată.

A invocat că minimum de existență pentru anul 2022 pentru copii a constituit suma de 2 558,30 lei și solicită ca aceasta sumă să fie încasată lunar în legătură cu pierderea întreținătorului de către copilul ***** și suma de 2 563,40 pe care solicită a fi încasate în beneficiul mamei care are la îngrijire copilul minor, sume ce urmează a fi raportate la gradul de vinovăție a pârâtei.

A apreciat suma prejudiciului moral în valoare de 100 000 lei pentru fiecare dintre reclamante, în legătură cu suferințele psihice și fizice pe care le-au suportat în urma decesului soțului și respectiv tatălui, Moraru Veaceslav.

Solicită reclamantele încasarea din contul pârâtei I.P. „Liceul Teoretic Alecu Russo Orhei” a indemnizației unice pentru deces în accident de muncă în sumă de 485 275,50 lei, încasarea lunară în contul copilului minor, *****, a sumei de 2 558,30 lei ca și compensație pentru pierderea întreținătorului din luna iunie 2022 până la împlinirea vârstei de 18 ani sau 23 de ani dacă își va continua studiile la secția zi într-o instituție de învățământ cu posibilitatea indexării anuale în funcție de rata inflației stabilită de BNM; încasarea lunară în contul soției decedatului, Moraru Olga, a sumei de 2 563,40 lei ca și compensație pentru întreținerea copilului decedatului din luna iunie 2022 până la împlinirea vârstei de 14 ani a copilului, *****, cu posibilitatea indexării anuale în funcție de rata inflației stabilită de BNM; repararea prejudiciului moral cu o compensație în suma de 100 000 lei pentru fiecare reclamantă și restituirea cheltuielilor de judecată.

La 9 septembrie 2024, reprezentantul reclamantelor Moraru Olga și *****, avocatul Codreanu Dumitru, a depus cerere de concretizare prin care a menționat că potrivit explicațiilor scrise de Hacina Lilia în fața inspectorului de muncă, dumneaei menționează că anterior accidentului „s-a făcut o evaluare a stării de funcționare a lămpilor electrice din incinta liceului, s-a preconizat procurarea lămpilor în vederea lichidării curenților în școală, termen 27 aprilie 2022, în temeiul Deciziei Consiliului de Administrație, proces verbal nr.8 din 28 martie 2022” pe când accidentul s-a produs la data de 5 iunie 2022, deci peste 2 luni și 8 zile de la data emiterii procesului verbal nr.8 prin care s-a constatat curențe în domeniul lucrului lămpilor electrice din incinta școlii, fără însă ca tot acești lucrători să pună în discuție și cu ce instrumente sigure vor fi schimbate acestea lămpi, mai ales acolo unde tavanul este destul de înalt.

A afirmat că la moment sunt o mulțime de scări sau alte utilaje care au diferite platforme cu menirea principală de a preveni riscul de cădere de la înălțime inclusiv chiar dacă salariatului i se face brusc rău pierzându-și echilibrul chiar și dacă este în

stare de ebrietate, iar angajatorul prin norma de la articolul 9 al.1al Legii nr.186 din 2008 privind securitatea și sănătatea în muncă are o obligație generală „să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată”, ceea ce nu s-a întâmplat în speța cauzei, astfel, încălcându-se cel puțin acest articol motiv pentru care autoritatea competentă de a cerceta accidentele de muncă a emis acel proces verbal cu prin care s-a conchis vina pârâtei și care nu a fost contestat de partea pârâtă.

A invocat că din spusele soției defunctului Moraru Veaceslav, ultimul a fost telefonat de directoare și rugat să schimbe acele lămpi chiar dacă era în concediu de odihnă, deoarece luna urma să fie examenul de BAC și ca să fie iluminat cuvenit sala pentru elevi. A fost nevoie ca în mod urgent să se facă aceste lucrări mai ales că anterior cum a explicat directoarea, Hacina Lilia, prin procesul verbal nr.8 din 28.03.2022, întocmit de Consiliului de Administrație al pârâtei s-a luat Decizia de a schimba toate lămpile care nu lucrează până la data de 27.04.2022, iar accidentul s-a produs duminica pe 5.06.2022, deci deja erau în întârziere față de acest termen. Pe data de 6.06.2022 erau preconizate examenele de BAC al elevilor din Liceu, plus așa cum cert s-a constatat de fapt decedatul a sunat cu o zi înainte, sâmbătă, pe șeful de gospodărie, Pleșca Afanasie, că va veni duminica și va schimba acele lămpi, iar Pleșca Afanasie și paznicul, Iațișin, deși în explicațiile sale spuneau că nu au dat acordul ca decedatul să facă aceste lucrări totuși în mod tacit au acceptata aceasta prin faptul că ajutau la ținerea scării când decedatul era sus și cel mai probabil explicațiile că ei au refuzat și i-au spus să nu facă sunt doar cu caracter de desculpă pentru apărarea lor.

A argumentat că ce ține de starea de ebrietate în ședința din 10 iulie 2024 a prezentat răspunsul Comisiei de examinare a contestațiilor contra procesului verbal de constatarea a consumului de alcool nr.18 despre care inspectorul de muncă menționează la pagina 2 din procesul verbal de cercetare a accidentului de muncă ca și probă acel proces verbal nr.18 care spune Comisia că a fost emis ilegal și urmează să fie anulat de către Organul emitent adică de către Spitalul Raional Orhei (deoarece conform Regulamentului dacă persoana este grav accidentată doar din sânge se poate aprecia nivelul alcoolului nu și prin testarea care a fost făcută decedatului în timpul când era grav lovit la cap lui i se făcea acel examen în vederea stabilirii dacă a consumat sau nu alcool), deci sunt dubii dacă era sau nu el în stare de ebrietate, însă chiar dacă și era argumentează faptul că nu este corect ca atunci când o persoană este admisă mai ales în stare de ebrietate avansată la locul de muncă să fie doar automat sancționat salariatul ci având în vedere că riscul de prezență în stare de ebrietate a salariaților este unul foarte des întâlnit și de mult timp știut în asemenea cazuri angajatorul urmează să efectueze o serie de măsuri de protecție menite să prevină acest risc.

A considerat că gradul de vinovăție a decedatului este mai mic decât a pârâtei deoarece este un simplu salariat și a dorit ca să asigure cu iluminare adecvată sala unde urma să se petreacă a doua zi examenele.

Reprezentantul reclamantelor Moraru Olga, *****, avocatul Codreanu Dumitru, în ședința de judecată, a susținut acțiunea și a solicitat admiterea acesteia în sensul formulat.

Reprezentantul pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei și a intervenientului accesoriu Hacina Lilia, avocatul Tamara Plămădeală, în ședința de judecată a pledat pentru respingerea cererii ca neîntemeiată. A argumentat că în legătură cu decesul angajatului Moraru Veaceslav există ordonanța de refuz în începerea urmăririi penale pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii și nu există temeieri pentru a fi reparat prejudiciul rudelor decedatului din contul instituției de învățământ. A considerat că decedatul Moraru Veaceslav este unicul vinovat de situația creată deoarece a venit la muncă într-o zi de odihnă, în stare de ebrietate și a urcat pe scară pe care a adus- personal pentru a schimba lămpile.

Martorul Șova Igor în ședința de judecată a declarat că activează în calitate de inspector de muncă și dânsul a întocmit procesul-verbal privind cercetarea accidentului de muncă în legătură cu decesul lui Moraru Veaceslav, angajat al Instituției Publice Liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei. A relatat că mergând la fața locului a constatat că într-o zi de duminică la liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei a venit angajatul Moraru Veaceslav, în calitate de electrician, pentru a schimba lămpile din sala în care urma să aibă loc examenele de bacalaureat. A stabilit că Moraru Veaceslav a adus o scară din afara liceului, iat în timp ce schimba becurile, s-a lunecat și a căzut de pe scări, fapt ce a cauzat decesul persoanei. A considerat că accidentul cauzat constituie accident de muncă pe motiv că astfel este calificat deoarece persoana era angajată oficial, iar fapta s-a produs pe teritoriul liceului, în desfășurarea activității de muncă. A reiterat că Liceul urma să asigure o scară pentru securitatea angajaților la astfel de lucrări sau urma ca Liceul să se adreseze la servicii speciale dotate cu tehnica necesară pentru a schimba lămpile care sunt la așa înălțime. Consideră că angajatorul nu urma să-i permită lui Moraru Veaceslav să intre pe teritoriul liceului pentru a îndeplini aceste lucrări. A invocat că Moraru Veaceslav este și el vinovat de cele întâmplate, deoarece nu avea dreptul să vină la lucru în zilele de odihnă, mai ales că el se afla în concediu anual de odihnă și încă în stare de ebrietate.

Martorul Iațișin Tudor în ședința de judecată a relatat că este angajat al Instituției Publice Liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei, în calitate de paznic. În ziua de duminică seara, se afla în tură de muncă. Când a ajuns la școală d. Afanasii și d. Moraru erau într-un birou. S-a salutat cu ei după care i-au zis să îi ajute să pună niște becuri în sala mare, deoarece la ziua de luni urma să aibă loc examenele de bacalaureat. Moraru Veaceslav s-a urcat pe o scară la înălțime ca să schimbe lampa, după a coborât, a mutat scara, s-a urcat din nou și a căzut jos de la înălțime. Ei i-au adus niște apă, stropindu-l pe față, Moraru Veaceslav s-a ridicat de jos și a spus că dorește să plece acasă. A încercat să se ridice să meargă, dar nu putea, deoarece cădea jos. Au chemat ambulanța și când a venit medicii de la salvare, l-au întrebat pe Moraru Veaceslav dacă a servit azi alcool. El a recunoscut că da. Medicii de la salvare

l-au urcat în ambulanță și au plecat. A înțeles că Moraru Veaceslav de sine stătător a adus scara pe care s-a urcat. De când lucrează nu a văzut să se schimbe lămpile la așa înălțime, nu cunoaște cu ce scări acestea erau anterior schimbate.

Martorul Pleșca Afanasii în ședința de judecată a relatat că este angajat al Instituției Publice Liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei, în calitate de măturător, dar în zilele respective îl înlocuia pe Dorienco Alexandru, ce activează în calitate de șef de gospodărie. Moraru Veaceslav l-a sunat sâmbătă și i-a zis că vrea să vină duminică să schimbe lămpile, la care i-a răspuns să vină în zi de lucru și nu duminică. Duminică dânsul personal a venit la lucru ca să aerisească sălile deoarece luni urma să aibă loc testele de bacalaureat. Moraru Veaceslav a venit și el la liceu pentru a schimba lămpile și a adus o scară. Din start a refuzat să îl ajute, după care i-au ținut scara împreună cu Iațîșin Tudor. Moraru Veaceslav s-a urcat pe scară însă la un moment s-a lunecat și a căzut jos, ei l-au udat cu apă peste față și au chemat ambulanța. În cadrul școlii, scări special dotate pentru a te urca la așa înălțime nu sunt. Crede că nu ar trebui să se permită angajaților într-o zi de duminică să vină la lucru, dar dacă ei sunt lucrători, clar că i s-a permis să intre la lucru. Dânsul nu a anunțat imediat directoarea că a venit Moraru Veaceslav să schimbe lămpile la liceu. Moraru Veaceslav știa că la Liceu nu este scară și el urma să găsească o scară ca să le schimbe.

Aprecierea instanței:

Studiind materialele cauzei, audiind participanții la proces, instanța de judecată consideră necesar de a admite parțial acțiunea depusă de reclamantele Moraru Olga și ***** împotriva pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei, intervenient accesoriu Hacina Lilia, privind stabilirea gradului de vinovăție în producerea accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice pentru deces în accident de muncă, achitarea compensațiilor pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 5 alin. (1) Cod de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

Articolul 6 Cod de procedură civilă statuează că instanța judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime prin somare la executarea unor obligații, prin declararea existenței sau inexistenței unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalități, prevăzute de lege.

Conform art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărîrii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

În corespundere cu art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor.

În ședința de judecată s-a constatat cu certitudine că conform contractului individual de muncă încheiat cu Instituția Publică Liceul Teoretic “Alecă Russo” Orhei, Moraru Veaceslav, era angajat al Instituției Publice Liceul Teoretic “Alecă Russo” Orhei, în calitate de lucrător de deservire, pe o perioadă nedeterminată. /f.d.76/

Conform ordinului directorului IPLT “Alecă Russo” Orhei nr. 130 din 01.06.2022, lui Moraru Veaceslav, i s-a acordat concediu de odihnă anual începînd cu 1 iunie 2022 pînă la 1 iulie 2022 inclusiv. /f.d.162/

Reieșind din circumstanțele faptice care au importanță pentru examinarea cauzei și asupra cărora nu a obiectat nici una din părți, instanța constată că la data de 5 iunie 2022, într-o zi de duminică, Moraru Veaceslav, aflîndu-se în concediu de odihnă anual, a venit în incinta Instituției Publice Liceul Teoretic “Alecă Russo” Orhei, pentru a schimba lămpile din sala festivă a liceului, deoarece la ziua de luni urma să aibă loc testarea pentru bacalaureat. Tot el a adus o scară pe care s-a urcat pentru a schimba lămpile din sala festivă, fiind ținut de ambele părți ale scării de Pleșca Afanasie și Iașișin Tudor. În timp ce se afla urcat la înălțime, Moraru Veaceslav s-a lunecat și a căzut jos. Ca urmare a fost chemată ambulanța și Moraru Veaceslav a fost preluat la spital.

Conform certificatului de deces nr. DC-IV 1965129, la data de 6 iunie 2022, a survenit decesul lui Moraru Veaceslav, internat în spitalul raional Orhei /f.d.13/

Conform raportului de expertiză judiciară din 20 iulie 2022, moartea cet. Moraru Veaceslav a survenit în rezultatul traumatismului cranio-cerebral închis, cu hemoragii în țesuturile moi epicraniene regiunea temporo - occipitală stîngă, fractură liniară a osului occipital stîng cu trecere la baza craniului, fractura ambelor orbite, hematom subdural în regiunea fronto-temporală dreaptă (80ml), hemoragii totale în leptomeninge, ventriculii cerebrali și cerebel, ce se confirmă prin datele necropsiei și sunt adevărate cu rezultatul histologic de laborator. La examinarea medico-legală a cadavrului s-a depistat traumă cranio - cerebrală închisă: hemoragii în țesuturile moi epicraniene regiunea temporo- occipitală stîngă, fractură liniară a osului occipital stîng cu trecere la baza craniului fractura ambelor orbite, hematom subdural în regiunea fronto-temporală dreaptă (80ml), hemoragii totale în leptomeninge, ventriculii cerebrali și cerebel, echimoze pe față, care au fost produse ca rezultat al

acțiunii traumatice cu obiect dur, contondem sau la lovire de acesta, posibil de la căderea accelerată a corpului de la înălțime, corespund timpului de formare și circumstanțelor indicate în ordonanță, în comun, au legătură cauzală directă cu decesul și la persoane, conform criteriului pericolului pentru viață se califică ca vătămare corporală gravă. În fișa medicală de staționar careva date despre concentrația de alcool în sângele pacientului nu au fost indicate. /f.d. 111/

Potrivit procesului verbal nr. 18 al examinării medicale de constatare a faptului de consumare a alcoolului, stării de ebrietate și naturii ei din 5 iunie 2022, în urma recoltării probelor din sângele colectat de la Moraru Veaceslav, s-a stabilit starea de ebrietate alcoolică cu grad avansat. /f.d.160/

Iar, reieșind din nota eliberată de Instituția Medico-Sanitară Publică, Dispensarul Republican de Narcologie din 24 mai 2024, rezultă că procesul verbal nr. 18 din 5 iunie 2022, urmează să fie anulat de către organul emitent IMSP SR Orhei, din considerentul că potrivit pct. 23 din Regulamentul privind modul de testare alcooscopică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei aprobat prin HG nr. 296/2009 nu prevede întocmirea procesului verbal al examinării medicale de constatare a faptului de consumare alcoolului, stării de ebrietate și naturii ei, ci IMSP SR Orhei urma să preleveze 2 probe de sânge în baza cărora se stabilește alcoolemia ce a fost efectuat în principiu.

Totodată conform buletinului de analiză nr. 78/125/26/2022 din 16.06.2022 s-a constatat în urma prelevării probelor din sângele recoltat de la cet. Moraru Veaceslav o alcoolemie în cantitate de 1,44 g/l. /f.d. 122/

În urma cercetării accidentului provocat la data de 5 iunie 2022, de către Inspectoratul de Stat al Muncii, a fost emis procesul verbal de cercetarea a accidentului de muncă ISM-2022-PV62115 din 8 august 2022.

Conform procesului-verbal nr. ISM-2022-PV62115 din 8 august 2022 privind cercetarea accidentului de muncă mortal, produs la Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, s-a constatat că persoanele care au încălcat prevederile actelor legislative și altor acte normative în domeniul muncii sunt: Moraru Veaceslav - lucrător de deservire, care aflându-se în concediu de odihnă, venind la lucru duminica a încălcat prevederile instrucțiunii de SSM pentru muncitor nr. 13 aprobată prin ordinul nr. 17C-SSM din 20.09.2021, anume art. 1.2 (p, b, e, f); 1.3; 3.21; 3.23; 3.26, totodată a încălcat unele prevederi din fișa postului Lucrător de deservire și directorul Hacina Lilia care a admis lacune în organizarea și supravegherea efectuării lucrărilor la locul de muncă /f.d.16-18/

Tot în ședința de judecată s-a constatat că conform ordonanței procurorului în Procuratura Orhei din 15 august 2022 privind refuzul de a porni urmărirea penală și clasarea procesului penal, s-a refuzat în începerea urmăririi penale pe faptele sesizate în materialele procesului penal nr.20222700654 din 29 iulie 2022, din lipsa elementelor infracțiunii, cu dispunerea clasării procesului penal. Din conținutul ordonanței procurorului s-a considerat că nu sunt temeiuri de a porni urmărirea penală

pe faptul decesului cet. Moraru Veaceslav, deoarece careva persoane vinovate de cauzarea acestora ori circumstanțe care ar întruni semnele constitutive ale vreunei infracțiuni prevăzute de Codul penal pe acest caz nu au fost stabilite. /f.d.53-57/

În scopul soluționării litigiului pe cale amiabilă, la 5 aprilie 2023, avocatul Codreanu Dumitru în interesele lui Moraru Olga a depus la Instituția Publică Liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei, cerere prealabilă cu privire la stabilirea gradului de vinovăție la producerea accidentului de muncă, achitarea indemnizației unice pentru deces în accident de muncă, achitarea lunară a compensației pentru pierderea întreținătorului și repararea prejudiciului moral, cerere care a fost refuzată de către IPLT “Alec Russo” Orhei prin notificarea din 5.05.2023. /f.d.19/

Corespunzător, instanța de judecată remarcă că reclamantele Moraru Olga și ***** au promovat acțiunea împotriva pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei, intervenient accesoriu Hacina Lilia cu privire la stabilirea gradului de vinovăție în producerea accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice pentru deces în accident de muncă, achitarea compensațiilor pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În această ordine de idei, instanța de judecată notează că defunctul Moraru Veaceslav a fost soțul reclamantei Moraru Olga și tatăl copilului minor, *****, fapt confirmat prin copiile certificatului de căsătorie și a certificatului de naștere anexate la dosar. /f.d.14-15/

Instanța de judecată reiterează că în ședința de judecată s-a stabilit incontestabil că Moraru Veaceslav a fost angajat în cadrul Instituției Publice Liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei, în calitate de lucrător de deservire.

Incidentul tragic s-a petrecut în incinta IPLT “Alec Russo” Orhei, la data de 5 iunie 2022, într-o zi de duminică, în perioada aflării lui Moraru Veaceslav în concediu de odihnă anual.

Conform pct. 3 din Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1361 din 22-12-2005, prin accident de muncă se înțelege un eveniment care a produs vătămarea violentă a organismului salariatului (leziune, stres psihologic, electrocutare, arsură, degerare, asfixiere, intoxicație acută, leziuni corporale provocate de insecte și animale, de calamități naturale etc.), ca urmare a acțiunii unui factor de risc (însușire, stare, proces, fenomen, comportament) propriu unui element al sistemului de muncă (executant, sarcini de muncă, mijloace de producție, mediu de muncă) și care a condus la pierderea temporară sau permanentă a capacității de muncă ori la decesul salariatului, survenit: a) în timpul îndeplinirii sarcinii de muncă sau obligațiilor de serviciu; b) înainte de începerea sau după încetarea lucrului, când salariatul se deplasează de la intrarea în incinta întreprinderii, instituției, organizației (în continuare - unitate) pînă la locul de muncă și invers, își schimbă îmbrăcămintea personală, echipamentul individual de protecție și de lucru și invers, preia sau predă locul de muncă și mijloacele de producție; c) în timpul pauzelor stabilite, când salariatul se află pe teritoriul unității sau

la locul său de muncă, precum și în timpul frecventării încăperilor sanitaro-igienice sau auxiliare; d) în timpul deplasării de la domiciliu la lucru și invers, cu transportul oferit de unitate, în modul stabilit, precum și în timpul îmbarcării sau debarcării din acest mijloc de transport; e) în timpul deplasării de la unitatea în care este încadrat salariatul, pînă la locul de muncă, organizat în afara teritoriului unității, sau pînă la o altă unitate, și invers, pentru îndeplinirea unei sarcini de muncă sau a obligațiilor de serviciu, în timpul util pentru aceasta și pe traseul stabilit al deplasării, indiferent de modul de deplasare sau mijlocul de transport utilizat; f) în cadrul participării la acțiuni culturale, sportive sau la alte activități organizate de unitate în baza ordinului sau dispoziției emise de angajator; g) în cadrul acțiunii întreprinse din proprie inițiativă pentru prevenirea sau înlăturarea unui pericol ori pentru salvarea altui salariat de la un pericol în circumstanțele specificate la literele a),b),c),d) și f) ale prezentului punct; h) în timpul instruirii de producție sau practicii profesionale în bază de contract încheiat între angajator și instituția de învățămînt, între angajator, elevi și studenți.

Reieșind din pct. 4 din Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1361 din 22-12-2005, prin accident în afara muncii se înțelege un eveniment care a provocat vătămarea violentă a organismului salariatului, chiar dacă s-a produs în timpul de muncă al acestuia, la locul de muncă sau pe teritoriul unității, în condiții neprevăzute la punctul 3 din prezentul Regulament, cauza directă a căruia este determinată de fapte ce nu au legătură cu îndeplinirea sarcinii de muncă sau obligațiilor de serviciu (joacă, încăierare, automutilare intenționată, sinucidere, cazuri de boală latentă și moarte naturală, folosire a mijloacelor de producție în scopuri personale fără permisiunea angajatorului sau conducătorului, comitere a unui furt din avutul unității, angajatorului persoană fizică și altele de acest gen). Activitățile, actele sau faptele menționate în prezentul punct trebuie să fie confirmate prin documente corespunzătoare.

În corespundere cu pct. 5 din Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1361 din 22-12-2005, accident mortal constituie un eveniment care a cauzat, imediat sau după un anumit interval de timp de la producerea lui, decesul salariatului, confirmat de instituția de expertiză medico-legală în modul stabilit.

Sub acest aspect este de menționat că, decedatul Moraru Veaceslav, la data de 5.06.2022, se afla la locul de muncă și își exercita atribuțiile de serviciu.

Instanța remarcă că calitatea persoanei accidentate constituie un element caracteristic accidentului de muncă, presupunând un subiect calificat pe baza raporturilor de muncă. În speță, persoana accidentată, Moraru Veaceslav, era angajat în calitate de lucrător de deservire al IPLT "Alecu Russo" Orhei.

Timpul în care se produce accidentul este un alt element caracteristic accidentului de muncă. Din acest punct de vedere, pentru calificarea ca accident de muncă, este necesar ca vătămarea să aibă loc: în timpul procesului de muncă; în timpul îndeplinirii îndatoririlor de serviciu (inclusiv în afara programului obișnuit de lucru), precum și al

sarcinilor de stat sau obștești; înainte de începerea sau după încetarea lucrului; în timpul pauzelor ce au loc în desfășurarea procesului de muncă; în timpul deplasării de la serviciu la domiciliu. În speță, accidentul cu implicarea lui Moraru Veaceslav, s-a produs la data de 5.06.2022, în afara programului de lucru, pe perioada aflării angajatului în concediu de odihnă anual și într-o zi de duminică, însă, accidentul tragic a fost provocat în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu ale decedatului.

Locul în care se produce accidentul este alt element determinant al accidentului de muncă. Pentru ca un accident să fie considerat accident de muncă, acesta trebuie să se producă la locul de muncă. La caz, locul unde a avut de suferit Moraru Veaceslav, s-a produs în incinta instituției în care a fost angajat, și anume IPLT “Alec Russo” Orhei.

Astfel, circumstanțele de fapt constatate, raportate la normele de drept invocate mai sus conduc la unica concluzie posibilă, că decesul persoanei, în speță a lui Moraru Veaceslav, a survenit în urma unui accident de muncă, deoarece incidentul s-a produs în privința unui salariat al IPLT “Alec Russo” Orhei, în timpul exercitării atribuțiilor sale de serviciu, provocat la locul de muncă.

Faptul că accidentul s-a produs înafara orelor de serviciu și pe perioada aflării lui Moraru Veaceslav în concediu de odihnă, nu împiedică calificarea acestuia ca accident de muncă, or, esențial este că accidentul a avut loc în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu a angajatului Moraru Veaceslav și la locul de muncă.

Deci, instanța de judecată reține că incidentul tragic care a avut loc la data de 5.06.2022, corect a fost calificat de către organul competent, Inspectoratul de Stat al Muncii, ca fiind un accident de muncă.

În continuare, instanța reține că potrivit constatărilor Inspectoratului de Stat al Muncii expuse în pct. 8 al procesului-verbal nr. ISM-2022-PV62115 din 8 august 2022 privind cercetarea accidentului de muncă mortal produs la IPLT “Alec Russo” Orhei, s-a constatat că persoanele care au încălcat prevederile actelor legislative și altor acte normative în domeniul muncii sunt: Moraru Veaceslav - lucrător de deservire, care aflându-se în concediu de odihnă, venind la lucru duminică a încălcat prevederile instrucțiunii de SSM pentru muncitor nr. 13 aprobată prin ordinul nr. 17C-SSM din 20.09.2021, anume art. 1.2 (p, b, e, f); 1.3; 3.21; 3.23; 3.26, totodată a încălcat unele prevederi din fișa postului Lucrător de deservire și directorul Hacina Lilia care a admis lacune în organizarea și supravegherea efectuării lucrărilor la locul de muncă.

Fiind audiat în cadrul procesului de judecată, inspectorul de muncă Șova Igor, a reiterat că vina în producerea accidentului de muncă provocat la data de 5.06.2022 îi aparține atât angajatorului IPLT “Alec Russo” Orhei care nu a asigurat angajatul Moraru Veaceslav cu echipament corespunzător pentru exercitarea atribuțiilor sale de serviciu și l-a admis la locul de muncă înafară orelor de program, dar și a angajatului Moraru Veaceslav care s-a prezentat la serviciu, înafara orelor de muncă, în timpul aflării în concediu de odihnă, în stare de ebrietate.

Conform art. 1998 alin. (1) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Conform art. 2005 Cod civil, (1) Comitentul răspunde de prejudiciul cauzat cu vinovăție, iar în cazurile expres prevăzute de lege, fără vinovăție, de către administratorul, salariatul său sau o altă persoană subordonată comitentului (prepus) în funcțiile care i s-au încredințat.

Art. 2025 alin. (1) Cod civil, prevede că repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare (transmiterea unui bun de același gen și de aceeași calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu puțință ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilit prin acordul părților sau, în lipsa unui asemenea acord, prin hotărâre judecătorească.

În corespundere cu art. 2026 Cod civil, (1) Prejudiciul cauzat din intenția persoanei vătămate nu se repară. (2) Dacă culpa gravă a persoanei vătămate a contribuit la producerea prejudiciului sau la agravarea lui, despăgubirea se reduce potrivit gradului de vinovăție a persoanei vătămate.

Instanța subliniază că, răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin vătămare integrității corporale, prin altă vătămare a sănătății ori prin deces este o răspundere delictuală, care trebuie să conțină în sine următoarele condiții generale, inclusiv și în cazurile vătămării sănătății în timpul executării obligațiilor de serviciu: existența unei fapte ilicite, adică acțiune sau inacțiune, care are ca rezultat încălcarea drepturilor subiective sau interesele legitime ale unei persoane; existența unui prejudiciu care constă în rezultatul sau efectul negativ suferit de o persoană prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății ori prin deces datorită faptei ilicite săvârșite de o altă persoană; legătura de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu; existența vinovăției persoanei care a săvârșit fapta ilicită.

Pentru survenirea răspunderii civile a angajatorului pentru dauna cauzată sănătății salariaților sunt necesare, în afara condițiilor generale, și unele condiții speciale și anume: a) la momentul cauzării prejudiciului să existe raporturi de muncă între angajator și salariat; b) prejudiciul să fi fost cauzat salariatului în timpul și în legătură cu executarea obligațiilor de serviciu.

La acest capital, instanța de judecată accentuează că urmează a fi efectuată o delimitare clară între răspunderea civilă delictuală și răspunderea penală.

Acordând deplină eficiență prevederile sus enunțate raportate la circumstanțele cauzei, instanța de judecată apreciază că survenirea accidentului de muncă provocat la data de 5.06.2022 se datorează culpei ce îi revine atât angajatului Moraru Veaceslav dar și angajatorului IPLT "Alec Russo" Orhei, fiind aplicabilă, conform legislației în vigoare, răspunderea civilă delictuală mixtă a acestora.

În acest sens instanța de judecată accentuează că unul din principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă și a altor raporturi legate nemijlocit de acestea,

reglementat la art. 5 lit. d) din Codul muncii, este asigurarea dreptului fiecărui salariat la condiții echitabile de muncă, inclusiv la condiții de muncă care corespund cerințelor securității și sănătății în muncă.

Raporturile juridice ce țin de instituirea de măsuri privind asigurarea securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă sunt reglementate prin Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, care la art. 2 alin. (2) stabilește principiile generale privind prevenirea riscurilor profesionale, protecția lucrătorilor la locul de muncă, eliminarea factorilor de risc și de accidentare, informarea, consultarea, participarea echilibrată, instruirea lucrătorilor și a reprezentanților acestora, precum și liniile directoare generale privind aplicarea principiilor menționate.

Conform dispozițiilor art. 10 alin. (2) lit. e) Codul muncii, angajatorul este obligat să asigure salariaților condițiile de muncă corespunzătoare cerințelor de securitate și sănătate în muncă.

Potrivit art. 9 alin. (1) al Legii securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, angajatorul este obligat să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată.

Iar potrivit art. 10 alin. (1), (2) al Legii securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, (1) În cadrul realizării responsabilităților, angajatorul este obligat: a) să asigure aplicarea dispozițiilor actelor normative de securitate și sănătate în muncă, relevante domeniului de activitate, particularităților procesului de muncă și elementelor sistemului de muncă: om, echipamente de muncă, sarcină de muncă, mediu de muncă; c) să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea securității și sănătății în muncă a lucrătorilor, inclusiv pentru prevenirea riscurilor profesionale, pentru asigurarea informării și a instruirii, precum și pentru asigurarea mijloacelor necesare. (2) Angajatorul este obligat să vegheze la adaptarea măsurilor prevăzute la alin. (1), ținând seama de schimbarea împrejurărilor, cu scopul de a ameliora situația existentă..

Totodată, în conformitate cu art. 19 din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, (1) Fiecare lucrător, inclusiv cel care prestează munca la distanță, își va desfășura activitatea în conformitate cu pregătirea profesională și instruirea sa, precum și cu instrucțiunile de securitate și sănătate în muncă primite din partea angajatorului, astfel încât să nu expună la pericol de accidentare sau de îmbolnăvire profesională nici propria persoană și nici alte persoane care ar putea fi afectate de acțiunile sau de omisiunile lui în timpul lucrului. (2) Pentru realizarea dispozițiilor alin.(1), lucrătorii sînt obligați: a) să utilizeze corect mașinile, aparatele, uneltele, substanțele periculoase, echipamentele de transport și alte mijloace de producție; b) să utilizeze corect echipamentul individual de protecție pus la dispoziție și, după utilizare, să îl înapoieze sau să îl pună la locul destinat pentru păstrare; d) să comunice imediat angajatorului și/sau lucrătorilor desemnați orice situație de muncă pe care au motive întemeiate să o considere un pericol grav pentru securitate și

sănătate, precum și orice defecțiuni ale sistemelor de protecție, g) să însușească și să respecte instrucțiunile de securitate și sănătate în muncă.

Reieșind din art. 20 lit. d) din Legea securității și sănătății în muncă nr.186 din 10 iulie 2008, fiecare lucrător este în drept să fie asigurat, din contul angajatorului, cu echipament individual de protecție.

Conform instrucțiunii de securitate și sănătate în muncă pentru muncitor nr. 13 aprobată prin ordinul nr. 17C-SSM din 20.09.2021, muncitorul este obligat să utilizeze echipamentul individual de lucru și echipamentul individual de protecție din dotare corespunzător scopului pentru care a fost acordat, să renunțe la îndeplinirea dispozițiilor, cerințelor cărora contravin regulilor de securitate și sănătate în muncă, să întrerupă activitatea și să refuze să o continue dacă nu sunt respectate cerințele de securitate, să fie în deplină capacitate de muncă pe durata programului de lucru, astfel încât să nu expună la pericol atât persoana proprie cât și pe ceilalți angajați, să însușească și să respecte instrucțiunile de securitate și sănătate în muncă specifice activității prestate.

În acest sens, instanța de judecată apreciază că vinovăția angajatorului IPLT “Alec Russo” Orhei în comiterea accidentului de muncă soldat cu decesul lui Moraru Veaceslav constă în faptul că angajatorul nu a întreprins măsuri suficiente în vederea asigurării securității muncii salariatului vizat.

Și anume, angajatorul nu a acordat salariatului Moraru Veaceslav tehnică special adaptată pentru a asigura securitatea angajatului în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Mai mult, angajatorul a admis prin intermediul prepușilor săi ca salariatul să îndeplinească lucrări de serviciu înafara orelor de program, în stare de ebrietate, deoarece, în ședința de judecată s-a constatat cu certitudine că scara pe care s-a urcat decedatul Moraru Veaceslav era ținută de Iațișin Tudor și Pleșca Afanasii, ultimul la acea etapă îndeplinea funcția de șef de gospodărie a IPLT “Alec Russo” Orhei.

Prin urmare, instanța va respinge alegațiile reprezentantului pârâtei, avocatul Tamara Plămădeală, precum că unicul vinovat de comiterea tragicului accident este Moraru Veaceslav, deoarece în sarcina angajatorului îi revine asigurarea securității salariatului la exercitarea atribuțiilor de serviciu, iar prin admiterea unui salariat de a-și îndeplini atribuțiile de muncă în stare de ebrietate, înafara orelor de program și prin intermediul unor echipamente (la caz scară) periculoase pentru viață, este culpabil nu doar salariatul dar și angajatorul.

Din cumulul probelor administrate la dosar, instanța reliefează vina unității IPLT “Alec Russo” Orhei în producerea accidentului de muncă, care nu s-a conformat prevederilor art.10 alin. (1), (2) al Legii securității și sănătății în muncă nr.186 din 10 iulie 2008 și a admis ca angajatul Moraru Veaceslav să îndeplinească atribuții de serviciu în lipsa unor echipamente care să asigure securitatea acestuia, în stare de ebrietate, în zi de odihnă.

Instanța acordă o apreciere irelevantă argumentelor reprezentantului pârâtei IPLT “Alec Russo” Orhei, avocatului Tamara Plămădeală precum că conform ordonanței

procurorului în Procuratura Orhei din 15 august 2022 s-a refuzat în începerea urmăririi penale pe faptul decesului cet. Moraru Veaceslav, deoarece careva persoane vinovate de cauzarea acestora sau circumstanțe care ar întruni semnele constitutive ale vreunei infracțiuni prevăzute de Codul penal pe acest caz nu au fost stabilite, or, lipsa constatării unei componente de infracțiune de către organul de urmărire penală nu denotă și lipsa pasibilității antrenării răspunderii civile delictuale a angajatorului.

Mai mult, în sarcina instanței de judecată îi revine stabilirea existenței componente delictului civil și a persoanelor vinovate.

Pe de altă parte, în producerea accidentului de muncă este evidentă și vina angajatului Moraru Veaceslav, care a venit înafara programului de muncă, în stare de ebrietate, de sine stătător a adus scara pe care s-a urcat, iar în rezultat s-a lunecat, fapt ce a provocat decesul acestuia.

Instanța de judecată respinge argumentele reprezentantului reclamantului, avocatul Codreanu Dumitru precum că nu a fost demonstrată starea de ebrietate a defunctului Moraru Veaceslav, deoarece a prezentat nota eliberată de Instituția Medico-Sanitară Publică, Dispensarul Republican de Narcologie din 24 mai 2024, prin care rezultă că procesul verbal nr. 18 din 5 iunie 2022, urmează să fie anulat de către organul emitent IMSP SR Orhei, din considerentul că potrivit pct. 23 din Regulamentul privind modul de testare alcooscopică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei aprobat prin HG nr. 296/2009 nu prevede întocmirea procesului verbal al examinării medicale de constatare a faptului de consumare alcoolului, stării de ebrietate și naturii ei, ci IMSP SR Orhei urma să preleveze 2 probe de sânge în baza cărora se stabilește alcoolemia, ce a fost efectuat în principiu.

Or, starea de ebrietate a defunctului reiese din conținutul buletinului de analiză nr. 78/125/26/2022 din 16.06.2022 în care s-a constatat că în urma prelevării probelor din sângele recoltat de la cet. Moraru Veaceslav există o alcoolemie în cantitate de 1,44 g/l.

Astfel, instanța de judecată conchide prezența în acțiunile persoanelor culpabile de producerea accidentului de muncă, elementele componente ale răspunderii juridico-civile mixte, existând fapta prejudiciabilă, vinovăția, fiind identificați autorii căror le este imputabilă cauzarea ei, urmările prejudiciabile precum și legătura cauzală, fapt ce conferă instanței de judecată concluzia că gradul de vinovăție a părților în producerea accidentului de muncă constituie 50% pe seama lui Moraru Veaceslav și 50% pe seama IPLT "Alecu Russo" Orhei.

Instanța de judecată reiterează că vina acestora în producerea accidentului de muncă a fost stabilită de către organul de stat special abilitat, în speță, Inspectoratul de Stat al Muncii, iar gradul de vinovăție îl apreciază instanța de judecată, ținând cont de toate circumstanțele cauzei.

În acest sens, instanța de judecată remarcă că Moraru Veaceslav de sine stătător a venit înafara orelor de program, în stare de ebrietate și a adus scara pe care ulterior s-a

urcat și a lunecat, iar acest fapt, cu siguranța denotă că în accidentul provocat este culpa gravă a persoanei vătămate. Pe de altă parte, responsabil de securitatea muncii este în primul rând angajatorul, care prin intermediul prepușilor săi, i-a permis lui Moraru Veaceslav să urce pe scara adusă de el, pentru a-și exercita atribuțiile de serviciu, existînd un pericol pentru viața și sănătatea acestuia și angajatorul nu a asigurat salariatul cu echipament corespunzător.

Conform art. 18 alin. (2), (4), (5) al Legii securității și sănătății în muncă nr.186 din 10 iulie 2008, în caz de deces al lucrătorului în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, unitatea care poartă vina pentru accidentul de muncă sau pentru boala profesională repară prejudiciul material persoanelor care au dreptul la aceasta, în modul și în mărimea stabilită de lege, și, în plus, le plătește, din contul mijloacelor proprii, o indemnizație unică, luîndu-se ca bază salariul mediu anual al celui decedat, înmulțit la numărul anilor compleți pe care acesta nu i-a trăit pînă la vîrsta de 62 de ani, dar nu mai puțin de 10 salarii medii anuale. Dacă reducerea capacității de muncă sau decesul lucrătorului a survenit în urma unui accident de muncă nu numai din vina unității ci și a accidentatului, se aplică răspunderea mixtă conform legii și mărimea indemnizației unice se reduce în dependență de gradul de vinovăție a accidentatului. Indemnizația unică se plătește persoanelor care au dreptul la aceasta de către unitatea care poartă vina pentru accidentul de muncă sau pentru boala profesională, în modul stabilit de Guvern.

Conform pct. 1 al Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizații și instituții a indemnizației unice pentru pierderea capacității de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecțiuni profesionale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 513 din 11 august 1993, întreprinderile, organizațiile și instituțiile, indiferent de formele lor de proprietate și de activitate economică, în conformitate cu legislația Republicii Moldova poartă răspundere materială pentru prejudiciile cauzate angajaților de accidente de muncă sau afecțiunile profesionale.

Potrivit pct.pct. 2, 3, 6, 8, 9, 10, 12, 15, 18, 21 ale Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizații și instituții a indemnizației unice pentru pierderea capacității de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecțiuni profesionale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului R. Moldova nr.513 din 11 august 1993, întreprinderea este scutită de plata indemnizației unice, prevăzute de legislația în vigoare, dacă dovedește că accidentul de muncă sau afecțiunea profesională nu-i poate fi imputată.

3. Vina Întreprinderii în producerea accidentului de muncă sau declanșarea afecțiunii profesionale o stabilesc organele de stat special abilitate.

6. În cazul cînd decesul angajatului a survenit în urma unui accident de muncă sau unei afecțiuni profesionale, primesc indemnizația unică în părți egale persoanele care, în conformitate cu legislația în vigoare, beneficiază de dreptul la repararea prejudiciului cauzat.

Dacă persoanele menționate în prima parte a acestui punct nu există, indemnizația unică se plătește în părți egale soției (soțului), copiilor și părinților decedatului (decedatei), indiferent de vîrstă, capacitatea lor de muncă și de alte condiții.

În caz de litigiu, indemnizația unică pentru persoanele prevăzute în alineatele întâi și doi ale acestui punct se plătește în baza deciziei judiciare.

8. În cazul decesului angajatului, survenit în urma unui accident de muncă sau unei afecțiuni profesionale, cuantumul indemnizației unice pentru persoanele care beneficiază de acest drept se stabilește în suma rezultată din înmulțirea salariului mediu anual al celui decedat cu numărul de ani compleți pe care acesta nu i-a supraviețuit pînă la vîrsta de șaizeci de ani, dar nu mai puțin decît zece salarii medii anuale.

9. Pentru calcularea indemnizației unice, salariul mediu anual al accidentatului se determină pentru perioada de decontare de doi ani (24 luni calendaristice – de la data de 1 pînă la data de 1) premergători pierderii capacității de muncă ori decesului angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecțiuni profesionale.

10. La determinarea salariului mediu anual al angajatului, căruia i s-a stabilit pierderea capacității de muncă sau care a decedat, pentru calcularea cuantumului indemnizației unice lunile în care accidentatul nu a lucrat sau a lucrat un număr necomplet de zile din motive de boală, concediere sau din alte motive, prevăzute de legislația în vigoare, se exclud din calcul și se înlocuiesc cu alte luni imediat premergătoare. Lunile în care angajatul nu a lucrat sau a lucrat un număr necomplet de zile din alte motive nu se exclud din calcul și nu se înlocuiesc cu alte luni.

12. Pentru determinarea cuantumului indemnizației unice se iau în calcul toate tipurile de salarii din care, conform reglementărilor în vigoare, se rețin cote pentru asigurările sociale.

La determinarea salariului real al angajaților remunerați în bani și în natură, plata în natură se recalculează la prețurile de stat cu amănuntul din perioada cînd s-a efectuat remunerarea.

15. Dacă accidentul de muncă, ce a cauzat pierderea capacității de muncă sau decesul angajatului, s-a produs nu numai din vina întreprinderii, ci și ca urmare a imprudenței accidentatului, se aplică răspunderea mixtă. În cazul acesta cuantumul indemnizației unice prevăzute de punctele 7 și 8 ale prezentului Regulament se micșorează în dependență de gradul de vinovăție al accidentatului în producerea accidentului de muncă. Pentru plata indemnizației unice se stabilește gradul de vinovăție a accidentatului în modul prevăzut de legislație pentru repararea prejudiciilor materiale pricinuite angajatului în accidentul de muncă.

În situația în care pierderea capacității de muncă a angajatului sau decesul au survenit în urma unei afecțiuni profesionale, indemnizația unică se plătește, respectiv, în mărimile prevăzute de punctele 7 și 8 ale prezentului Regulament. În acest caz nu se aplică răspunderea mixtă.

18. Cererea de plată a indemnizației unice se depune la Întreprinderea care poartă vina pentru accidentul de muncă sau pentru declanșarea afecțiunii profesionale.

21. Plata indemnizației unice persoanelor care beneficiază de acest drept se efectuează de către Întreprinderea vinovată de producerea accidentului de muncă sau de declanșarea afecțiunii profesionale din contul mijloacelor proprii.

Drept urmare, instanța de judecată reiterează că întreprinderile, organizațiile și instituțiile, indiferent de formele lor de proprietate și de activitate economică, având în vedere răspunderea materială a acestora pentru prejudiciile cauzate angajaților de accidente de muncă sau afecțiunile profesionale, în afară de despăgubirile care se efectuează în modul stabilit de lege, au obligația, conform art.18 din Legea securității și sănătății în muncă, să plătească și o indemnizație unică.

La acest compartiment instanța reține că la data producerii accidentului mortal de muncă, Moraru Veaceslav era angajat al IPLT "Alec Russo" Orhei, în funcția de lucrător de deservire, iar în ultimele 24 luni premărgătoare decesului, realizat în cadrul instituției de învățământ a obținut un venit în mărime de 97 055,11 lei, fapt confirmat inclusiv și prin extrasul din cont nr. 278 eliberat de Casa Națională de Asigurări Sociale /f.d.20/

Respectiv calculul se va efectua având în vedere veniturile pe ultimele 24 de luni, suma de 97 055,11 lei fiind împărțită la 24 luni se obține mărimea salariului mediu lunar - de 4043,96 lei, iar salariul anual va constitui 48 527,55 lei (4043,96*12). Pornind de la prevederile art.18 alin.(2) al Legii securității și sănătății în muncă, salariul anual în mărime de 48 527,55 lei se va înmulți la 10 ani ce constituie minimul garantat de Lege, deoarece numărul anilor compleți pe care salariatul nu i-a trăit până la vârsta de 62 de ani este 9, pornind de la vârsta la care a decedat de 53 ani, indemnizația unică de deces constituie 485 275,55 lei, în baza următorului calcul: 48 527,55 lei (salariul mediu anual) x 10 ani = 485 275,55 lei. Prin urmare, instanța de judecată va încasa de la Instituția Publică Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei în beneficiul lui Moraru Olga și *****, indemnizație unică pentru deces în accidentul de muncă a lui Moraru Veaceslav, în sumă de 242 637,75 lei, fiind stabilit gradul de vinovăție în producerea accidentului de muncă în proporție de 50% pe seama angajatorului Instituția Publică Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei și 50 % pe seama angajatului defunct Moraru Veaceslav.

Ținând cont de normele legale citate, se constată că cuantumul indemnizației unice ce urmează a fi achitat de către angajator Instituția Publică Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei în beneficiul reclamantelor Moraru Olga și ***** în rezultatul decesului lui Moraru Veaceslav, raportat la gradul de vinovăție a angajatorului în mărime de 50 % stabilit de instanța de judecată, constituie suma de 242 637,75 lei. (calculată după cum urmează 97055,11: 24 luni * 12 luni *10 ani(minimul garantat de Lege) *50% (gradul de vinovăție) =242 637,75 lei.

Conform art. 2031 Cod civil, (1) În cazul decesului persoanei ca urmare a vătămării grave a integrității corporale sau a altei vătămări a sănătății, dreptul la

despăgubire pentru pierderea întreținătorului îl au: c) unul dintre părinții, soțul sau un alt membru al familiei defunctului, indiferent dacă este apt pentru muncă sau nu, care nu lucrează și îngrijește de copiii, frații și surorile care erau întreținuți de defunct și care nu au împlinit vârsta de 14 ani sau care, deși au împlinit o astfel de vârstă, au nevoie de îngrijire din cauza sănătății, conform avizului organelor medicale abilitate; d) persoanele care erau întreținute de defunct și care au devenit inapte pentru muncă pe parcursul a 5 ani de la decesul lui.

(2) Dreptul la despăgubire pentru pierderea întreținătorului se recunoaște:

a) minorilor, pînă la împlinirea vârstei de 18 ani;

b) elevilor și studenților care au împlinit 18 ani, pînă la finalizarea studiilor (cu excepția studiilor efectuate la secția fără frecvență) în instituții de învățămînt, dar cel mult pînă la împlinirea vârstei de 23 de ani;

e) unuia dintre părinți, soțului sau unui alt membru al familiei defunctului, ce îngrijește de copiii, frații și surorile care erau întreținuți de defunct, pînă la împlinirea vârstei de 14 ani sau pînă la îmbunătățirea stării sănătății, confirmată prin aviz de organele medicale abilitate.

(3) La stabilirea despăgubirii se va ține seama de nevoile persoanei îndreptățite, precum și de veniturile pe care, în mod normal, defunctul le-ar fi avut pe perioada pentru care se acordă despăgubirea. Dispozițiile art.2028-2030 se aplică în mod corespunzător.

(4) Persoanele obligate să repare prejudiciul cauzat prin deces vor fi ținute să compenseze și cheltuielile de înmormîntare necesare, ținînd cont de statutul social al defunctului și de obiceiurile locale, persoanei care le-a suportat.

La acest compartiment se reține că reclamantele pretind la încasarea în beneficiul copilului minor ***** a sumei de 2558,30 lunar (minimum de existență pentru copii pentru a.2022) pînă la vârsta de 18 sau 23 ani dacă copilul își va continua studiile de învățămînt la secția de zi.

Instanța menționează că potrivit extrasului datelor de pe portalul Biroului Național de Statistică, minimumul de existență pentru copii în a.2022 a constituit 2 558,30 lei. /f.d.22/

Prin urmare, instanța conchide că, urmează a fi încasată din contul angajatorului în beneficiul lui ***** , cu titlu de prejudiciu pentru pierderea întreținătorului suma de 1 279,15 lei, pînă la atingerea majoratului, fiind calculată în coraport cu gradul de vinovăție a angajatorului ($2558,30 \cdot 50\% = 1279,15$ lei).

În același timp instanța conchide că pretenția în partea încasării prejudiciului pînă la vârsta de 23 ani este prematură și neîntemeiată, or cadrul legal prevede posibilitatea încasării sumei pînă la vârsta indicată doar cu condiția că copilul își va continua studiile de învățămînt la secția de zi, circumstanțe care nu au fost demonstrate în procesul de judecată, ținînd cont de vârsta copilului ***** de 4 ani.

Cu privire la pretenția privind încasarea unei compensații lunare în favoarea reclamantei Moraru Olga, care este soția decedatului Moraru Veaceslav, instanța consideră că aceasta urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

După cum stipulează art.118 CPC RM, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale, pe când partea reclamantă nu a prezentat probe concludente în susținerea ipotezei că Moraru Olga, îngrijește de copii, care erau întreținuți de defunct, pînă la împlinirea vârstei de 14 ani sau pînă la îmbunătățirea stării sănătății, confirmată prin aviz de organele medicale abilitate.

Mai mult ca atât, în ședința de judecată reclamanta a reiterat că dânsa nu este angajată în câmpul muncii deoarece îngrijește de un copil cu dizabilități, care s-a născut dintr-o altă relație, decât cu decedatul. Prin urmare, angajatorul Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei nu este obligat să acorde întreținerea reclamanei care îngrijește de un copil minor cu dizabilități, a cărui tată nu este defunctul Moraru Veaceslav.

Cu privire la pretenția privind încasarea prejudiciului moral, instanța menționează că conform art. 2036 Cod civil, (1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. (2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial. (3) Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerată în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege. (4) Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar cînd aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit. (5) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărîre judecătorească definitivă.

Conform art. 2037 Cod civil, (1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. (2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luînd în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrîngerea posibilităților de viață

familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.(3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

Deoarece răspunderea pentru prejudiciul moral are un caracter compensator, acesta urmează să se determine de către instanța judecătorească, reieșind din circumstanțele concrete ale cauzei, ținându-se cont de persoana reclamantilor și de măsura în care această compensație poate să-i aducă satisfacție.

Sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantilor și se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți în proces.

Respectiv, fiecare persoană, care pretinde că a suferit, este în drept să-și estimeze prejudiciul moral suferit, dar numai instanța de judecată este împuternicită prin lege să determine mărimea prejudiciului moral prin echivalent bănesc, conducându-se de noțiunea reparării rezonabile, de personalitatea reclamantului și pârâtului, de circumstanțele cazului concret în care reclamantului i-au fost cauzate suferințe psihice.

Subsecvent, instanța notează că compensația prejudiciului moral are scopul de a repara de fapt prin echivalent bănesc suferințele psihice și fizice cauzate de către făptuitor, astfel încât cuantumul acesteia trebuie să fie echitabil și proporțional suferințelor cauzate, adjudecarea unei sume ce ar depăși aceste principii fiind contrară legii și constituind o îmbogățire fără justă cauză.

Deci, instanța de judecată urmează să ia în considerație la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice părții vătămate, cât și datele obiective care certifică acest fapt, îndeosebi: importanța vitală a drepturilor personale nepatrimoniale și a bunurilor (viața, sănătatea, libertatea); nivelul (gradul) suportării de către persoana vătămată a suferințelor psihice sau fizice (pricinuirea vătămării corporale, pierderea sau limitarea capacității de muncă etc.); felul vinovăției (intenția, imprudența) persoanei care a cauzat prejudiciul, în cazul în care pentru repararea prejudiciului moral este necesară prezența ei.

Instanța de judecată, la determinarea mărimii prejudiciului moral în echivalent bănesc, va lua în considerație și alte circumstanțe probatoare prin actele pricinii, în particular, situația familială și materială a persoanei care poartă răspundere pentru cauzarea prejudiciului moral părții vătămate, intenția acestuia în cadrul comiterii faptei ilicite.

Prin prisma celor arătate, instanța de judecată va admite considerentele invocate de reclamante în vederea solicitării încasării prejudiciului moral, și anume că angajatorul Instituția Publică Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei poartă vină parțială în decesul soțului și tatălui reclamantelor, iar decesul acestuia, le-a creat suferințe fizice și morale, pe care le suportă pînă în prezent.

Pornind de la aceste considerente, instanța va încasa de la Instituția Publică Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei în beneficiul reclamantelor Moraru Olga și *****, suma de a câte 50 000 (cincizeci mii) lei pentru fiecare cu titlu de prejudiciul moral, sumă care a fost apreciată inclusiv și ținând cont de gradul de vinovăție a angajatorului constatat de către instanța de judecată.

În corespundere cu art. 98 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporțional părții admise din acțiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 85 alin. (1) Cod de procedură civilă (în vigoare la data depunerii cererii de chemare în judecată), de taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile se scutesc reclamantii în acțiunile de reparație a prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății ori prin deces;

Reieșind din faptul că la data depunerii acțiunii reclamantele au fost scutite de drept de obligația de plată a taxei de stat, instanța consideră necesar de a încasa de la Instituția Publică Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei, în beneficiul bugetului de stat cu titlu de taxă de stat în mărime de 7 529,13 (șapte mii cinci sute douăzeci și nouă, 13) lei, calculată conform prevederilor legale în vigoare la momentul depunerii acțiunii (242637,75 *3% +150 lei +100 lei=7529,13 lei)

în conformitate cu art. art. 82, 94, 98, 236 – 241 Cod de procedură civilă, instanța de judecată,

H O T Ă R Ă Ș T E

Cererea de chemare în judecată înaintată de reclamantele Moraru Olga și ***** împotriva pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei, intervenient accesoriu Hacina Lilia, privind stabilirea gradului de vinovăție în producerea accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice pentru deces în accident de muncă, achitarea compensațiilor pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, se admite parțial.

Se stabilește gradul de vinovăție în producerea accidentului de muncă în proporție de 50% pe seama angajatorului Instituția Publică Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei și 50 % pe seama angajatului defunct Moraru Veaceslav.

Se încasează de la Instituția Publică Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei, cod fiscal 1012620010900, cu sediul în *****, str. ***** nr. 13 în beneficiul reclamantelor Moraru Olga, născută la *****, cod personal ***** și *****, născută la *****, cod personal *****, ambele domiciliată în r-nul. *****, sat. *****, suma de 242 637,75 (două sute patruzeci și două mii șase sute treizeci și șapte,75) lei cu titlu de indemnizație unică pentru deces.

Se încasează de la Instituția Publică Liceul Teoretic "Alec Russo" Orhei, cod fiscal 1012620010900, cu sediul în *****, str. ***** nr. 13 în beneficiul reclamantei minore *****, născută la *****, cod personal *****, domiciliată în r-nul. *****, sat.

*****, suma de 1 279,15 (una mie două sute șaptezeci și nouă,15) lei cu titlu de compensație pentru pierderea întreținătorului, care urmează a fi achitată începând cu 06 iunie 2022 și până la atingerea majoratului de către copil.

Se încasează de la Instituția Publică Liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei, cod fiscal 1012620010900, cu sediul în *****, str. ***** nr. 13 în beneficiul reclamantelor Moraru Olga, născută la *****, cod personal ***** și *****, născută la *****, cod personal *****, ambele domiciliat în raionul Telenești în r-nul. *****, sat. *****, suma de a câte 50 000 (cincizeci mii) lei pentru fiecare cu titlu de prejudiciul moral.

În rest, cererea de chemare în judecată se respinge ca neîntemeiată.

Se încasează de la Instituția Publică Liceul Teoretic “Alec Russo” Orhei, cod fiscal 1012620010900, cu sediul în *****, str. ***** nr. 13 în beneficiul statului, taxa de stat de care au fost scutite reclamantele la momentul depunerii acțiunii în mărime de 7 529,13 (șapte mii cinci sute douăzeci și nouă, 13) lei.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Bălți în termen de 30 zile, prin intermediul Judecătoriei Orhei sediul central.

Președintele ședinței, judecătorul /semnătura/ Cristina TROIANOVSKI

Copia corespunde originalului

Cristina TROIANOVSKI